

מגד

יורחחים

145

תשרי תשע"ב

עלון חודשי להנחלת משנתו ומורשתו של מרן הראי"ה קוק זצ"ל

על משנת הראי"ה מאת הראי"ה קוק זצ"ל

"על ידי העלייה של יום הכיפורים מתרחקים הרבה מהעולם הזה, וצריכים שמירה מכל מכשול כשפוגשים בענייני העולם הזה, ואותם הימים שבין יום הכיפורים לסוכות ניתנו לחינוך של חזרה לענייני העולם הזה בתיאור הגון בקדושה".

עולת ראייה ח"ב עמ' שסז

הימים שבין יום כיפור לסוכות

בספרו "אורות התשובה" (יד, ב) מתאר הראי"ה קוק את הסכנה הקיימת כאשר האדם מתרומם לעולמות עליונים תוך התנתקות מחיי המציאות הארצית: "לפעמים על ידי שמתאמצים להיות מודבק ברוחניות עליונה, מתרוממים כל כוחות החיים הרוחניים למעלה בעולם המחשבה העליונה, והגוף נעזב מן הנשמה, ועל ידי זה המידות הרעות שולטות בו. אלא שההתרוממות הזו היא זמנית ואחר כך כשההסתכלות הרוחנית העליונה נגמרת, וכוח החיים חוזר לרגילות שלו, מוצאת הנשמה את הגוף שבור בקלקולי תכונותיו לאחר שהאדם הזניח אותן, ומתחילה מלחמה פנימית גדולה ומסוכנת מאוד. ובשביל כך צריכה התשובה עם חפץ זיכור המידות כלומר צריכה להיות תשובה שעוסקת בשיפור החלק המעשי והמידותי, האישי יותר והנפשי של האדם להיות קודמת לעליה ההסתכלותית- התרוממות האדם להתבוננות רוחנית, ואז מכשירים איזה מגע בין הגוף אל הנשמה גם בהתעלותה העליונה".

דוגמא להתדרדרות האדם לאחר התעלות רוחנית רואים אנו בדור המדבר, ככתוב: "והאספסוף אשר בקרבו התאוה תאוה". מי הם אותו אספסוף? מפרש המדרש: "אלו הזקנים, שנאמר: 'אספה לי שבעים איש מזקני ישראל'". ועל הזקנים הללו אמרו במדרש: "מלמד שאין אדם יושב בישיבה של מטה אלא אם כן יושב בישיבה של מעלה, עד שהבריות מרננים עליו ואומרים: איש פלוני כשר וחסיד ונאה להיות חכם ושומר". והדבר תמוה: איך אנשי מעלה כאלו נפלו מההרה הגבוה של כשרות וחסידות לבור העמוק של "התאוה תאוה"? לפי דבריו של הראי"ה אפשר להבין את הנפילה הזו. זקני ישראל אלו התעלו במעלות רוחניות אבל ההתעלות הייתה רק לנשמתם ובה בשעה נשאר הגוף שלהם בקלקולי תכונותיו הרעים מה שהביא אותם לנפילתם. והדבר מבואר בכתוב (שמות כד יא): "ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו, ויחזו את האלוקים ויאכלו וישתו". ופרש רש"י: אצילי בני ישראל הם נדב ואביהו והזקנים שהיו מסתכלין בו (בקב"ה) בלב גס מתוך אכילה ושתיה". גם כאן החוויה הרוחנית של האדם יכולה להרקיע לשחקים אך אם בשעת העלייה הרוחנית אין האדם מעדן את הגוף ומרסנו ובשעת העלייה לבו גס באכילה ושתיה, אז מתקיימת באדם הסתירה של "ויחזו את

האלקים" ובה בשעה "ויאכלו וישתו" בלב גס, סתירה שמביאה להתדרדרות האדם לשקיעה חומרנית של היסחפות לתאוות. כדי לשמור על האיזון הנכון שבין הגוף והנשמה, בין חיי הרוח של האדם לחיים הארציים שלו ולשמור את האדם מהסכנה המתחוללת כאשר קיים מעבר חד בין העלייה הרוחנית של האדם והחזרה שלו לחיים החומריים ניתנו לנו **ארבעת הימים** שבין יום הכיפורים לסוכות. וכך מסביר הראי"ה את הדבר בביאורו "עולת ראייה" על הסידור (ח"ב עמ' שסז): "**על ידי העלייה של יום הכיפורים מתרחקים הרבה מהעולם הזה, וצריכים שמירה מכל מכשול כשפוגשים בענייני העולם הזה, ואותם הימים שבין יום הכיפורים לסוכות ניתנו לחינוך של חזרה לענייני העולם הזה בתיאור הגון בקדושה**". וכוננת הראי"ה היא שהאדם ביום הכיפורים מתייחד עם בוראו מערב עד ערב, פורש מהעולם הזה, אינו אוכל ואינו שותה, באותן השעות הוא מרחף בעולמות רוחניים, וכך מתנהלים חיי היהודי במשך עשרים וארבע שעות עד תפילת נעילה, ואז בסיומו של יום הכיפורים אם חוזרים במעבר חד לחיי החולין, עלול המעבר הזה, שהוא דומה ליציאה מחדר מואר אל חדר חשוך או מחום לקור וכדומה, לשבש את מהלך חייו של האדם. כאן קיימת סכנה של התדרדרות בלתי מבוקרת מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. כדי למנוע מהאדם את הסכנה הזו, ניתנו לו ארבעת הימים שבין יום הכיפורים לסוכות, שבהם האדם מצד אחד עוסק בפעולות של העולם הזה, אך הן נעשות במסגרת של מצוות, כמו בניית סוכה, קציצת סכר, לקיחת ארבעת המינים וכדומה, והשילוב הזה מחנך ומכשיר את האדם לנחות נחיתה רכה ממרומי קדושת יום הכיפורים אל הקרקע המוצקה של המציאות הארצית.

בספרו "אורות התשובה" (פרק ט, י) מסביר הראי"ה מדוע חג הסוכות בא אחר עשרת ימי תשובה, וכך הוא כותב שם: התשובה עם גודל התועלת שיש בה, היא מחלישה את הרצון החי והבריאי, "**על כן באים ימים של שמחת קודש, של חדות הנפש, לקומם את הרצון הטוב ועז החיים הטהור, אז תהיה התשובה שלימה**". ולפי דבריו אלו אפשר להבין מדוע אנו מסיימים רק ב"הושענא רבא", סוף חג הסוכות, את ימי הדין, כי בסוכות נשלמת התשובה.

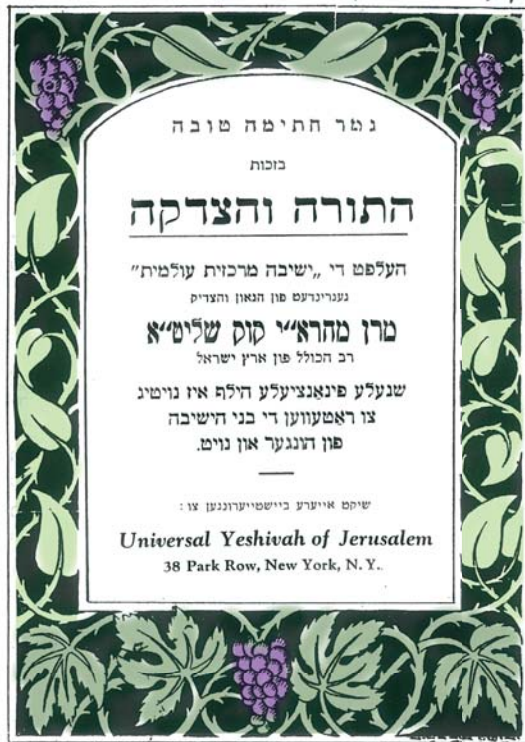
הרב יעקב הלוי פילבר
ירושלים ת"ו

מעלים בקודש

תִּבְכּוּ כִּי בּוֹכִים כָּל הַעַם כְּשֶׁמָּעַם אֶת דְּבַרֵי הַתּוֹרָה: (ו) וַיֹּאמֶר לָהֶם לִכּוּ אֲכָלוּ מִשְׁמַנֵּימִים וְשִׂתוּ מִמִּתְקִים וְשַׁלְּחוּ כְּמִנּוֹת לְאֵין נֶכּוֹן לוֹ כִּי קִדּוּשׁ הַיּוֹם לְאֲדֹנָיו וְאֵל תִּעַצְבוּ כִּי חֲדָתָה ד' הִיא מְעַצְכֶּם:

העם מקבלים עול מלכות שמים, ועזרא ונחמיה משלימים להם את התשובה באמירה שאין כל סתירה בשילוב התשובה העמוקה עם קיום מצוות השמחה והחדווה. והשלים הרב נריה (מועדי הראיה, סוף פרק ה): דברי נחמיה בן חכליה לשבי הגולה: "לכו אכלו משמנים וגו' כי חדות ד' היא מעוזכם" הזכירו לא

קערת צדקה של ערב יום פפור

בקשת עזרה לישיבה שנכתבה באידוש

פעם בשיחות-הקודש של מרן הרב זצ"ל לפני תקיעת שופר. והדגיש הרב והסביר, שזו חדוה פנימית עצורה, אולם כל ההנהגה של ראש השנה צריכה להיות רצינית, נסוכת יראה, וכמו שנאמר באותו פסוק גופו "כי קדוש היום לאדונינו", ולכן לא נהג הרב לברך את הציבור אחרי התפלה, בברכה המקובלת בחגים - "חג שמח" - אלא היה מאחל לכולם "חג מבורך!".

ושבו חוזרים אנו לימי התכוננות, לעליה הבאה בהר ה'. הציווי וההבטחה "לפני ה' תטהרו", מחייב הכנה נפשית ואמונית לעמוד במשימת ההיטהרות. כך אנו מתעלים בעשרת ימי תשובה לקראת קדושת קודש הקדשים של יום הסליחה והמחילה לישראל, שכולה ביטוי לאהבת ה' לישראל: אמנם

עבודתנו היא בהעצמת אהבת ה' שלנו, בחזרה בתשובה ובבקשת הטהרה מכל חטא ועוון, עד שאנו מגיעים למדרגת המלאכים האומרים בקול צלול ורם: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

והוסיף הרב הנזיר בשם הרב זצ"ל: ...בכדי להתרומם למדרגה זו, מוכרחים אנו להחדיר בלבנו אהבת ישראל, ולכן אנו מתחילים תפילת יום הקדוש בפסוק 'אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה' שסופי התיבות שלו הם ר' עקיבה, שזכה למדרגה העליונה של אהבת השם ושל אהבת ישראל (ועי' סנהדרין ק"ב, ב, רש"י ד"ה שבקיה רבי עקיבא לחסידותיה-שרגיל לזכות את ישראל. (נזיר אחיו, ח"א, עמ' לד). והוא בעל המאמר (יומא פה, ב): 'אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרים ומי מטהר אתכם - אביכם שבשמים'... ובזה גם מתקנים את חטא שנאת חנם שהביא לחורבן ביתנו וגלותנו הארוכה, ומכאן יתד ומכאן פינה לבניינו ולהחזרת העבודה למקומה-במהרה.

חודשי אלול ותשרי הם יחידה אחת של התעלות נמשכת ורצופה. ההכנות לימי הדין והרחמים בחודש אלול, שבמרכזן העיסוק המרוכז בתשובה, והכפלת והשלשת העסק בתורה, מחברות את שני החודשים למסכת אחת.

אנחנו עוסקים ב'אורות התשובה', ומחברים יראה מהחטא למדרגותיה, עם אהבה עצומה לבורא העולם ומנהיגו, שזיכנו לתקן ולשפר את עצמנו, ולגלות בתוכנו את הנשמה הטהורה המבקשת קדושה וטהרה בכל מהלך חייו.

לימוד כזה ב'אורות התשובה' משמש גם הכנה מיוחדת לימי הדין, בהם אנו הועדים ונרעשים מאימת הדין, ויחד עם זה, ובהשלמה נפלאה, אנו גם שמחים על זכותנו להיות נידונים ראשונים ע"י אבינו-מלכנו שרוצה בזכיייתנו במשפט.

עיקר מצוות ראש השנה - השופר. ועיקר מצוות השופר - המלכת הקב"ה עלי, עלינו, ועל כל העולם. תפילות הימים הגדולים של ראש השנה מ'המלך' בניגון המיוחד, דרך שמיעת התקיעות והתרועות, ועד פסוקי המלכויות על משמען הכלל-עולמי, הם טקס המלכת הקב"ה מראון ובשמחה.

וכך אמר מרן הראי"ה לפני תקיעת השופר (כפי ששמע מפיו הרב דב מילשטיין): "מן המצר קראתי יה עני במרחב יה" (תהילים קיח, ה). השופר צדו האחד צר, והוא מתרחב והולך עד צדו השני, ובתפילת ראש השנה אנו אומרים "תקע בשופר גדול", משמע שיש

שופר קטן. והענין הוא שבגשמיות וברוחניות יש צד המיצר וצד הרחב, יש אדם שהוא עשיר ורצונו שיתקיים עשרו לעצמו ולבני ביתו ולא לאחרים, ויש הרוצה שיתפשט עשרו גם לאחרים שיהנו גם הם ממנו. וכך גם ברוחניות, יש צד המיצר, שישמור יהדותו לעצמו ובזה עובד השי"ת, ויש צד המרחב, שתתפשט עבודתו בקודש על כל ישראל, שיהיו הכל עובדי השי"ת, וישנה מעלה גבוהה יותר שיתקדש שמו ית' בכל העולם כמו שאנו מתפללים "ובכן תן פחדך על כל מעשיך, ואימתך על כל מה שבראת... וישתחוו לפניך כל הברואים". ואמר זאת ברגש גדול (מאורות הראיה עמ' רמב).

בתחילת ימי הבית השני נאספו העולים בראש השנה, ושם נאמר (נחמיה פרק ח'): (ח) וַיִּקְרְאוּ בְּסֹפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים מִפְּרֶשֶׁת וְשׁוֹם שָׁקֶל וַיְבִינּוּ בְּמִקְרָא: (ט) וַיֹּאמֶר נְחֻמְיָה הוּא הַתְּקַשְׁתָּא וַיִּצְרָא הַכֹּהֵן הַסֹּפֵר וְהַלְוִיִּים הַמְּבִינִים אֶת הָעַם לְכָל הַעַם הַיּוֹם קִדְשׁ הוּא לְד' אֶל-לִקְיָם אֶל תִּתְאַבְּלוּ וְאֵל

סוכה - עבודה לפני ד'

מדברי הגאון הרב אברהם אלקנה שפירא זצ"ל
במלאת ארבע שנים לעלותו לגנדי מרומים

בפרשת המועדות שבספר ויקרא מופיע חג הסוכות בצורה מיוחדת "אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי... תחוגו את חג ד' שבעת ימים... ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר... ושמתם לפני ד' א-לקיכם שבעת ימים... וחגותם אתו חג לד' שבעת ימים בשנה... בסוכות תשבו שבעת ימים..." (ויקרא כג,

לט, מג), הנה בפרשה זו יש לתמוה הרבה, שכן חג הסוכות הוזכר כבר בפסוקים הקודמים (שם, לג-לו), ואחרי הזכרת חג הסוכות, אף חתמה התורה את פרשת המועדות במעין סיכום (שם לו): "אלה מועדי ד' אשר תקראו אתם מקראי קדש...", וכעת אחר הסיכום הזה חוזרת ומחדשת התורה את דיני חג הסוכות.

נראה לומר שבפרשה זו מתחדשים יסודות גדולים של עבודת חג הסוכות. אין מדובר כאן על דין 'מקרא קודש' של ימי הסוכות, שכן את עובדת היות חג הסוכות 'מקרא קודש', כבר הזכירה התורה, אלא מדובר כאן על מצווה חדשה, **מצווה שהיא לפני ד'.** 'מקרא קודש' עניינו יום טוב, ימי תענוגות "כבדהו במאכל ובמשתה ובכסות נקייה" (מכילתא בא פרשה ח) אך כאן מדובר על עבודה אחרת 'ולקחתם... ושמתם לפני ד'...', **'לפני ד' זו מדרגה מיוחדת שאינה שייכת בשאר מקראי קודש, זו עבודת ד' ששייכת במיוחד לבית המקדש.**

המעמד הזה והמדרגה הזו של העמידה לפני ד', הוא המשך לימי אלול ועשרת ימי תשובה. מעלת התשובה והכפרה שהיא מגיעה "עד ד' א-לוקיך" (הושע יד, ב) כדברי רבי לוי: גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד" (יומא פו, א). וכך גם בסוכות נאמר "ביום הראשון", וכי ראשון הוא והלא יום חמשה עשר הוא? אלא מאי ראשון? ראשון לחשבון עוונות (תנחומא, אמור, ל) בימים אלו יש עבודה מיוחדת של כפרה, לא כפרה פרטית על כל יחיד ויחיד, אלא על כל העולם כולו, ומקריבים שבעים פרים כנגד כל האומות.

הענין הזה הוא המשך מעומק הדין של הימים הנוראים. דנים בו לא רק על כל יחיד ויחיד אלא על כל העולם כולו, הכל מוטל על כף המאזנים ודנים על עצם קיום העולם כולו. ובוודאי יש מקטרגים שאומרים שאין כל צורך בעוה"ז ואפשר להחריב את כולו, וכפי שאנחנו אומרים בפיוט "מלאכים יחפזון חיל ורעדה יאחזון", ובוודאי שאינם חרדים על מצבם האישי, שמא הם כמלאכים חטאו, אלא יודעים הם שכל העולם וכל העולמות עומדים כעת לדין על עצם קיומם. אלא שנוסף לעובדה שימי סוכות הם מקראי קודש, מסתיים בהם תהליך הכפרה הכללי.

(מורשה עמ' פח)

והולכים אנו מחיל אל חיל, מיום הכפורים בו שמשו היראה והאהבה ביחד אל ימי חג הסוכות המשלימים את ביטויי האהבה, ומפנימים אותם בלבנו; וכך מביא הרב נריה בשם הרב זצ"ל (מועדי הראיה ריש פ"ז): "כל האזרח בישראל ישבו בסוכות" - מלמד שכל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת (סוכה כ"ז, ב). כל זמן שהעונות קושרים את החיים בכבליהם - אי אפשר לקוות לשיווי בדעות ולאחדות של שלום. אבל אחרי אשר אור התשובה הופיע בעולמנו, על ידי קדושת היום-הקדוש-יום הכיפורים, וכל ישראל נטהרו מחלאת החטא, אז הטוהר הנשמתי מתגבר בקרבנו, והדעות המופרדות מתאחדות והולכות.

וכאשר בא אחר כך החג הקדוש, חג הסוכות אור-תורה, זוהר-יראת-שמים ואהבת-אמת, מתפשטים על כל מהותנו, ומאחדים את כל הדעות והרעיונות, והרינו מתעלים ומגיעים לקראת האחדות השלמה, הראויה להופיע באור-קדושתה על כל פזורי ישראל כולם; וכל ישראל נעשים ראויים לשבת בסוכה אחת.

ומצרף הרב נריה את דברי ר' נתן מנעמירוב זצ"ל: 'כי זה עיקר מצות סוכה, שיכוין להכלל באהבה ושלום גדול עם כל ישראל, עד שיהיה נחשב כאילו כל ישראל יושבין בסוכה אחת'.

רבינו האהבה מתוקף קדושת הימים שבאו עלינו בטובה, יכולה להוות גם את סיבת השמחה המיוחדת לחג הסוכות, שבו מפרשת התורה: "ושמחת בחגך", שהרי אין שמחה גדולה מהחיבור לכלל ישראל (שבו גם תלוי הבנין השלם) ומתוך כך למלכו של עולם.

מערכת הימים הטובים והנוראים מגיעה לשיאה בשמיני עצרת, יום שהוא כולו "אך שמח"; שמחה אינטימית ומיוחדת לעם קרובו, שזכה בדין וזכה למחילת כל עוונותיו, והתקדש בחיבור ואיחוד כל פרטיו דרך הסוכה האחת וארבעת המינים הנמשלים לארבע הכיתות שבישראל.

מן הרב זצ"ל ביניתו הרחבה ובהרגשיו המופלאים מתואר ע"י תלמידיו הנאמנים בשמחה המיוחדת שמילאה את כל ישותו ביום שמיני עצרת, ובשמחת סיום התורה המחוברת ליום שמחתנו. אשרי עין ראתה כל אלה.

וכולנו, באחיזת שולי גלימתו, נמשיך בסייעתא דשמיא את מפעל האהבה הגדולה לכלל ישראל, בהתעלות מעל המפרידים הגדולים, הקטנים, ובעיקר הקטנוניים, ובמשיכת כולנו אל הסוכה שיש בה מקום של כבוד לכל 'ארבעת המינים', ונמשיך את קדושת וטהרת אלה הימים-עם התעצמות האהבה והאחדות המביאים בכנפיהם גם את השמחה-לכל חודשי השנה הבאה עלינו לטובה.

הרב אורי כהן

כולל "מרץ", מבשרת ציון

ישיבת וולז'ין נוסדה בשנת תקס"ב (1802) ע"י ר' חיים מוולז'ין. תלמידו של הגאון הרב אליהו מווילנה (הגר"א), במגמה לרכז תלמידים מעולים ללמוד וללמד לפי שיטתו של הגר"א.

שם הישיבה יצא לתהילה כסמל התורה, כמרכז רוחני בעל עוצמה, הבוחר את תלמידיו ודורש מכל תלמיד שקידה והתמדה מרובה. הישיבה משכה את מיטב הכשרונות מקהילות שונות ורבות. היה בה ריכוז גדול של בעלי כשרונות, עילויים וגאוני ששימשו אח"כ כראשי ישיבות, רבני קהילות ומנהיגי ציבור. היה בה משטר של לימוד ומשמעת וסדר יום קפדני, לא עברה בישיבה שעה אחת ללא לימוד תורה. למדו בה כל שעות היממה ובשעות הלילה נערכו חילופי משמרות. כל תלמיד היה חייב להשתתף במשמר. בכל חצי שנה, נבחנו התלמידים על ידי הרב והמשגיח. בין תלמידי הישיבה היו שנמנו על חובבי ציון ולעומתם היו כאלו שהתנגדו לציונות. בישיבה הייתה חברת גמ"ח שהתנהלה ע"י התלמידים עצמם שדאגו לכל נצרך. ההשכלה לא הייתה אסורה בוולז'ין. האיסור היה על לימודי חול בישיבה משום ביטול תורה. ומתי יכלו התלמידים לעסוק בלימוד חול? בשעת מנוחת הצהריים או בלילות לפני או אחרי ה"משמר". על העילויים שביניהם לא היה כל פיקוח.

וולז'ין בחרו כזה". מופלג היה ביראת שמים, דקדק במצוות, תפילתו היתה בדבקות ובמלוא הכוונה - מציין חברו לחדר ר' אפריים טיטלבוים.

ראש הישיבה - הזמינו לחדרו ועסק עימו בתורה, דבר שהעלה את כבודו בעיני חבריו. כמו כן נהג לשלוח אליו בחורים חלשים ביראת שמים כדי שיחזקם. חבריו העריצוהו, הם פנו אליו כשהתקשו בסוגיה בגמרא והוא שטח בפניהם את הסבריו והקושיות התבהרו. בפנים נבחר ע"י חבריו לרב הישיבה דבר שנחשב לכבוד גדול. הנצי"ב דאג שהנהלת הישיבה תספק לו את כל מחסורו "משום שהבחרו הזה עומד מעל לשיעור התקציב הקבוע" נימק הנצי"ב. הראי"ה היה מבאי ביתו הקבועים והציגו בפני גדולי התורה שבקרו בביתו. בבית הנצי"ב הכיר את רבי יחיאל מיכל אפשטיין בעל "ערוך שולחן" ורבה של קהילת נוברדהוק. האורח התפעל מהיקף ידיעותיו, מבקיאיותו ומיכולתו לפסוק הלכה למעשה. הוא הסמיכו "יורה יורה ידין ידין". בין המסמיכים היה גם הנצי"ב הראי"ה היה קשור לרבו ולישיבה. ופעם כששאל אותו הנצי"ב "כיצד מרגיש אתה בישיבה?" תשובתו היתה: "כאילו אני גר בארץ ישראל".

בימי חג ומועד היתה אוירה של שמחה, שירה וריקודים. היה בה הווי חברתי שהשפיע על התלמידים שספגו מעולמה המיוחד. היה זה "בית היוצר לנשמת האומה", כדברי המשורר חיים נחמן ביאליק שנמנה על לומדיה. בנו הרב מאיר בר-אילן (ברלין), בספרו "מוולז'ין עד ירושלים", מתאר את ערב פסח בישיבה "לא רק 'הסדר' היה מופלא ואחר מאשר בכל מקום, אלא גם ערב פסח וזמן מה לפני החג היו מדברים באפיית מצה משני סוגים "שמורה" ו"פשוטה"... קניית הקמח, ניפוי הקמח על ידי אישה לבושה לבנים ודווקא בטרקלין שהיו סוגרים אותו מפני ה"טפילא"- כל זה עשה רושם יוצא מגדר הרגיל.

במכתב להוריו כתב: "מודה אני לה' שנחני בדרך האמת והביאני למקום תורה זה... אווירא דוולז'ין מחכים לדורשי תעודה ושוקדי תורה". בישיבה שמע שיעורים גם מפי ר' חיים סולובייצ'יק אך דבק בנצי"ב ובשיטתו ללמוד.

ימים מועטים לפני הפסח היו הולכים להביא 'מים שלנו'... השמש עומדת לשקוע, האויר נעים וחמים, אבא הולך מוקף קבוצה של בני ישיבה, אחדים נושאים כלים לשאוב את המים, הכלים חדשים נוצצים, מאחוריהם מוביל נושא המים חבית חדשה ליצוק לתוכה את המים ומסביב שרויה שמחה לא תתואר.

בשבתות ובימים טובים נהג כמנהג שנהגו בבית הוריו לשוחח בלשון העברית, הוא חרז את חרוזיו בעברית כשהאורחים חרזו באידיש. הנציב הכיר בידיעתו ובשליטתו במכמני הלשון העברית ובכשרונו הספרותי.

פרסומו הספרותי הראשון קשור בנצי"ב. בשנת תרמ"ו הוא פרסם בעיתון "מחזיקי הדת" שיצא לאור בלבוב, מאמר הודן בתשובה לביקורת על חבורו של הנצי"ב "העמק דבר", למאמר קרא "צבי לצדיק" בה ביטא את הערצתו לרבו.

את יחסו האבהי והמיוחד של הנצי"ב לתלמידיו ניתן לחוש במנהגו שבכל חתונה היה אבא ז"ל לא רק מסדר הקידושין אלא בשבת אחרי החופה היו מביאים את הכלה אחר התפילה לביתו ואבא ז"ל אצל לה ברכה".

כעבור שנתיים פירסם מאמר נוסף במאסף "כנסת ישראל" (ורשה תרמ"ח) בעריכתו של שפ"ר. המאמר נכתב לבקשת העורך במלאת שבעים שנה לנצי"ב. הנצי"ב לא חש בנוח לכתוב על עצמו והראי"ה הציע לו לכתוב את המאמר. כך כתב את תולדות הנצי"ב כשהוא מדגיש את חיבתו ותמיכתו ביישוב א"י "גאונו הנציב הוא המחזיק בכל כוחו ברעיון הנשגב של ישוב ארצנו הקדושה", על המאמר חתם "אוי"ה סופר".

לישיבה זו הגיע הראי"ה בעצת חותנו האדר"ת (רבי אליהו דוד רבינוביץ) תאומים) הוא למד בה כשנה וחצי עד לנישואיו. באותה תקופה עמד בראש הישיבה הרב נפתלי צבי יהודה ברלין - הנצי"ב ולידו הרב חיים סולובייצ'יק. רבי חיים סולובייצ'יק היה ממתנגדי הציונות. לעומתו הנצי"ב נמנה על התומכים במפעל הציוני ובישוב א"י!

בתקופת לימודיו בישיבת וולז'ין חזר ו"ז פעמים על הש"ס. תקופה זו הטביעה חותמה על חייו והלך מחשבותיו. לפנינו קטע שכתב הראי"ה ב"עיסור סופרים" שבעריכתו-על ישיבת וולז'ין: "המצויינים שבישראל... הסתופפו בצל הישיבה. העם ידע כי יש מקדש לתורה. כי תורת אל בקירבם. ידעו כי התורה חיה וקיימת וגולי הזמן לא שטפוה... ומתוך אהבת התורה אשר כל העם כולו נתאחד בה, באה גם אהבת אחים ואחוזה נאמנה - בין זרע ישראל". קשריו עם הישיבה ורביה נמשכו עשרות בשנים, עדות לכך הם חלופי המכתבים שנשתמרו.

הראי"ה הגיע לישיבה עם ידיעה עמוקה ורחבה בגפ"ת ועוד. הוא שקד על תלמודו ח"י שעות ביממה. התמדתו לא ידעה גבול. הוא למד שישים דפי גמרא ביום ובעיון רב.

הוא התחבב על הנצי"ב שאמר עליו - "זה שנים רבות לא ראתה

בתקופת לימודיו ב"בית הרב" ע"י חיים סולובייצ'יק. הוא שקד על תלמודו ח"י שעות ביממה. התמדתו לא ידעה גבול. הוא למד שישים דפי גמרא ביום ובעיון רב. הוא התחבב על הנצי"ב שאמר עליו - "זה שנים רבות לא ראתה

מגד ירחים
 עלון חודשי בהוצאת "בית הרב"
 הרב הרב מוקד 9 ת.ד. 6275, ירושלים 91062
 טל: 02-6232560, פקס: 02-6242908
 www.moreshet.co.il/beit-harav
 beitharav@zahav.net.il
 ניתן לקרוא את העלון "מגד ירחים" גם באתר: www.yeshiva.org.il
 עריכה: שושנה רייך עיצוב גרפי: ש. יוסטמן